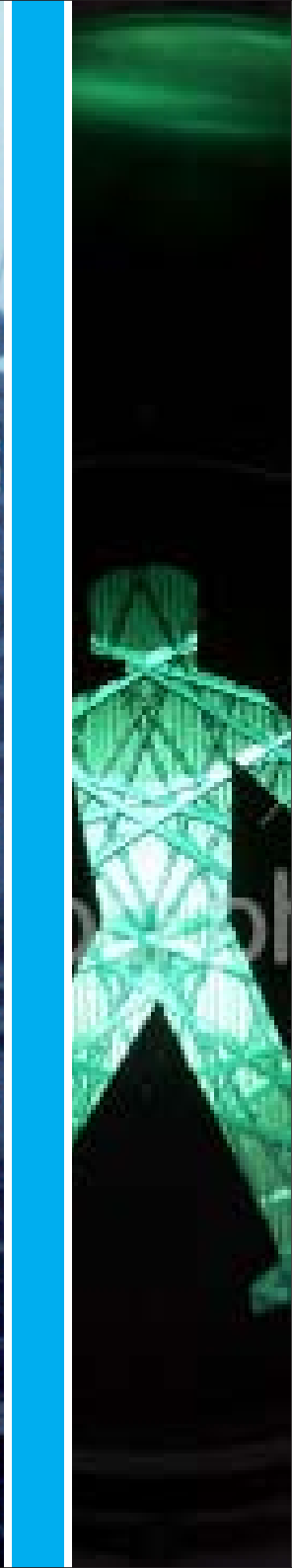
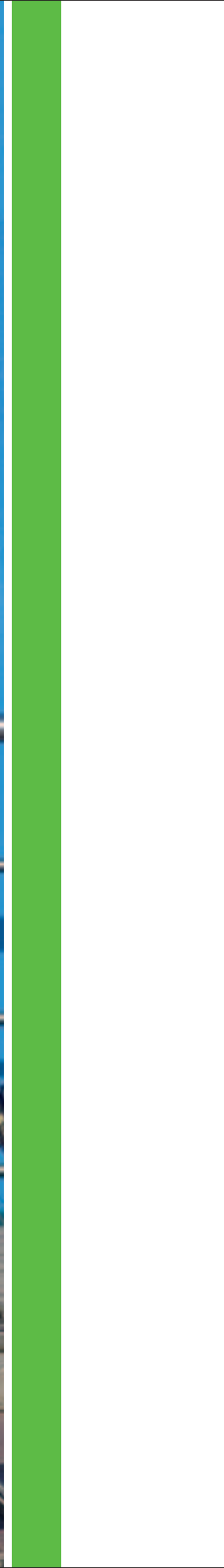

Gemeente Amsterdam
Dienst Milieu en Bouwtoezicht

Amsterdam in 2020

Duurzame kansen,
duurzame toekomst

2020

Gemeente Amsterdam
Dienst Milieu en Bouwtoezicht

Amsterdam in 2020

Duurzame kansen, duurzame toekomst

Inhoud

Woord vooraf	4
Anno 2020	6
Trends en ontwikkelingen	8
Kansen en uitdagingen	14

Woord vooraf

De gemeente werkt hard aan een schone, gezonde, bereikbare en leefbare stad: de kwaliteit van leven krijgt steeds meer aandacht, het belang van innovatie neemt toe, en de stad heeft een ambitieus klimaatprogramma. De Dienst Milieu en Bouwtoezicht ondersteunt de gemeente bij de uitvoering van deze opdracht.

BEELD Katrien Mulder

Amsterdam in 2020

Duurzame kansen, duurzame toekomst

Duurzame ontwikkeling raakt veel meer dan alleen milieu. Het raakt productie- en consumptieprocessen, economie, ruimtelijke ordening en het sociale domein. De unieke kwaliteiten van de stad en de ruimschoots aanwezige kennis en ervaring bieden kansen voor Amsterdam om de eerste Nederlandse stad te worden met een werkelijk integrale aanpak van duurzame ontwikkeling. Een integrale aanpak in samenhang met de ontwikkeling van de Metropoolregio.

Het fundament voor een duurzame ontwikkeling van Amsterdam is gelegd. Duurzaamheid gaat over de lange termijn. Hoe langer de termijn, hoe groter de onzekerheden, die vooral liggen op de technologische ontwikkelingen en de kennis van de robuustheid van onze leefsysteem. Door deze onzekerheden is duurzaamheidsbeleid ook deels een zoektocht. Een zoektocht waarin kennis en verantwoordelijkheidsbesef voor 'elders en later' richtinggevend zijn.

Dit document biedt een aantal aanknopingspunten in die zoektocht. De Dienst Milieu en Bouwtoezicht (DMB) zet – in nauwe samenwerking met de programmabureaus voor Klimaat en Luchtkwaliteit – duurzame kansen en uitdagingen voor de nabije toekomst op een rij. Kansen en uitdagingen als bouwsteen voor de integrale duurzaamheidsvisie die nu door een aantal betrokken diensten waaronder DMB wordt opgesteld. Deze brede duurzaamheidsvisie zal ter vaststelling worden aangeboden aan het nieuwe College.

Amsterdam in 2020. Duurzame kansen, duurzame toekomst is een ambtelijk stuk, geschreven voor stad en stadsdelen ten behoeve van een nieuw college voor de periode 2010-2014, maar staat niet op zichzelf. Het sluit aan bij andere beleidsontwikkelingen en beleidsdocumenten in de stad, zoals de nieuwe *Structuurvisie* voor een gastvrije, ondernemende en dienstbare stad van de Dienst Ruimtelijke Ordening, de notitie *De auto in de stad*. Op weg naar een autoluw Amsterdam van de Dienst Infrastructuur Verkeer en Vervoer. Vanuit een beeld van de toekomst schetst DMB op basis van haar visie en expertise mogelijkheden om Amsterdam op het gebied van duurzaamheid verder te brengen.

Op de website van DMB: www.dmb.amsterdam.nl vindt u meer aanvullende informatie over de mogelijkheden Amsterdam verder te verduurzamen.

Anno 2020

Amsterdam anno 2020 is een van de duurzame steden van de wereld. Een leefbare, bereikbare, diverse, gastvrije en creatieve stad - waar die eigenschappen worden gekoesterd en benut tot voordeel van iedereen. Rijke historie en een hypermoderne infrastructuur gaan naadloos in elkaar over en voetgangers en fietsers bepalen het straatbeeld.

Compact met menselijke maat

Mensen zijn de duurzame kracht achter Amsterdam; wie zich thuis voelt in de stad, is daar zuinig op en neemt zijn verantwoordelijkheid. Zo ontstaat een schone, economisch gezonde, veilige en diverse stad. Waar mensen leven, wonen, werken, spelen, uitgaan, sporten en bovenal zich prettig voelen. Amsterdam staat in 2020 regionaal, nationaal en internationaal bekend als duurzame, innovatieve en creatieve stad. Zij heeft haar unieke karakter behouden: een compacte stad met een menselijke maat én het internationaal georiënteerde, economisch concurrerende centrum van De Metropool.

Het is in Amsterdam goed en betaalbaar wonen. Ondanks de geringe oppervlakte heeft de stad veel aangenaam stille en groene plekken. De kwaliteit van de lucht, de bodem en het water zijn goed. Amsterdammers leven in het besef dat duurzaamheid vanzelfsprekend is. De stad kent een minimale afvalproductie en bij de verwerking wordt afval met positief rendement teruggebracht in de productieketen. Het percentage Amsterdammers dat een elektrische auto heeft, is nationaal gezien hoog. Op de grachten varen stille, elektrische bootjes. In de stad is veel minder stank- en geluidsoverlast. Ook goederen worden massaal elektrisch getransporteerd, over de weg en over water. In de stad liggen *smart grids*, slimme energienetten en in de grond worden warmte en koude opgeslagen voor grote kantoren. Woningen, kantoren, bedrijfs- en openbare gebouwen zijn zichtbaar energiezuinig, produceren zelf energie (onder meer via zonne-energie) en om de stad staan windturbines en windparken.

Laboratorium voor duurzame ontwikkeling

De stad is een inspiratiebron voor een breed scala aan startende duurzame bedrijven, een thuisbasis voor duurzame bedrijvigheid, en de plek om innovatieve producten te lanceren. In deze biotoop is duurzaamheid een interessant en lucratief thema voor de commercie, de modewereld, de reclamewereld en de financiële sector. Zo vormt de metropoolregio Amsterdam in 2020 een belangrijk 'laboratorium voor duurzame ontwikkeling'. Binnen het internationale innovatienetwerk van duurzame steden wordt kennis ontwikkeld en gedeeld, waarbij Amsterdam zich vooral richt op mobiliteit, duurzame energie en *sustainable finance*. Daarbij stimuleert de stad de ontwikkeling van nieuwe, duurzame en creatieve producten door een innovatiebevorderend aanbestedingsbeleid, ook in de bouwsector en in wegen en werken.

Om dit alles te bereiken heeft de gemeente tijdig de noodzakelijke initiatieven ontplooid - geheel in lijn met de Amsterdamse wapenspreuk: heldhaftig, vastberaden, barmhartig. Door uitdagingen aan te gaan en kansen te pakken, door duurzame ontwikkeling te benoemen tot centrale pijler van haar meerjarenbeleid en door zelf het goede voorbeeld te geven.

Anno 2020 is Amsterdam het kloppende hart geworden van een concurrerende metropool waar het leven aantrekkelijk is; een stad voor mens, milieu, maatschappij en economische groei. Een werkelijk duurzame stad, waarop alle belanghebbenden trots kunnen zijn: bewoners, bestuurders, ondernemers en bezoekers.

Amsterdam anno 2020 kent de volgende speerpunten

1

Kwaliteit van leven als fundament

- Een goede plek voor iedere Amsterdammer
- Mobiliteit op maat: kiezen voor een autoluwe stad binnen de ring
- Amsterdam blijft werelds meest fietsvriendelijke stad
- De juiste mix van functies, met passende milieukwaliteit

2

Duurzame economie en innovatie stimuleren

- Duurzame, innovatieve en creatieve bedrijvigheid als visitekaartje
- Focus op het MKB
- Duurzame gastvrijheid
- Amsterdam is launching customer voor duurzame producten en diensten

3

Energietransitie

- Goede voorbeeld: gemeente klimaatneutraal in 2015
- Bespaar energie en bouw klimaatneutraal
- Schaa sprong duurzame energie
- Amsterdam rijdt elektrisch

Trends en ontwikkelingen

De verwevenheid van grote internationale vraagstukken, de daarmee samenhangende mentaliteitsverandering, de groeiende invloed van de Europese Unie, de mondiale urgentie van het klimaatprobleem, de intensivering van de samenwerking en kennisuitwisseling om deze problemen aan te pakken, en de daaruit voortvloeiende veranderende rol van de overheid. Zes belangrijke ontwikkelingen die de komende jaren van invloed zullen zijn op de duurzame kansen van Amsterdam.

Samenhang problemen vraagt integrale aanpak

De prijs van fossiele brandstoffen stijgt, omdat die eindig zijn en steeds moeilijker te winnen. Daarnaast wordt de levering onzekerder. En het toenemende energieverbruik is een van de oorzaken van het wereldwijde klimaatprobleem. Energiebesparing is ook cruciaal om wonen betaalbaar te houden in een stad waar energielasten veel sneller stijgen dan de kale huur van woningen. De economische ontwikkelingen, de vraagstukken van klimaat en lucht, de schaarste aan grondstoffen en de problematiek rond voedselvoorziening staan niet op zichzelf. Internationaal wordt dan ook de noodzaak gevoeld van een integrale aanpak. Dat vraagt om intensieve samenwerking tussen ondernemers, inwoners en kennisinstellingen, en binnen de overheid zelf. Vaak zijn maatregelen mogelijk waarbij het mes aan meerdere kanten snijdt; zo dragen veel maatregelen om het verkeer te verminderen en schoner te maken bij aan een beter klimaat, het oplossen van knelpunten rond luchtkwaliteit en geluidhinder, én het verbeteren van de bereikbaarheid en bevoorradingsmogelijkheden.

Draagvlak groeit

Mensen leven steeds bewuster en hebben de behoefte aan een gezonde levensstijl. Hierdoor groeit het maatschappelijk draagvlak voor duurzame maatregelen, bijvoorbeeld om CO₂-uitstoot door te berekenen in prijzen. Zo signaleert de reisbranche een toenemende vraag naar zowel duurzame en groene bestemmingen als duurzame reis- en verblijfsfaciliteiten.

Consumenten en ondernemers hechten bovendien steeds meer waarde aan de duurzame ontwikkeling van een verantwoord voedselsysteem: met meer biologische- en streekproducten en efficiënter vervoer van voedsel.

Belang Europa neemt toe

Voor duurzame ontwikkeling is Europa cruciaal. Steeds meer milieuregelgeving komt uit Europa. Deze regelgeving (bijvoorbeeld op het gebied van lucht en geluid) is van grote invloed op de duurzame ontwikkeling van Amsterdam. Ook stelt de Europese Unie veel onderzoeksgeld beschikbaar om de innovatiekracht te versterken.

Duurzame ontwikkeling nationaal speerpunt

Het huidige kabinet heeft de ambitie uitgesproken om MVO en innovatie te koppelen en zo duurzaamheid in het dagelijks handelen van burgers en bedrijven te integreren. Om de maatschappelijke doelen op het gebied van duurzame ontwikkeling te bereiken is het van belang dat bedrijven insteken op een uitdagende, strategische aanpak gericht op verdergaande innovaties. De kunst is om economische ontwikkeling zo te

verbinden met nieuwe, slimmere technologieën dat deze tegemoet komen aan de kwaliteit van leven voor huidige en toekomstige generaties.

Duurzaam inkopen is een speerpunt van de overheid. Jaarlijks besteden de gezamenlijke overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) meer dan 40 miljard euro aan de inkoop van goederen, werken en diensten. Door als overheden duurzaam in te kopen, krijgt de markt voor duurzame producten, diensten en werken een stevige impuls. De overheden hebben zichzelf duidelijke doelen gesteld: de rijksoverheid wil in 2010 voor 100 procent duurzaam inkopen. De gemeenten streven naar 75 procent in 2010 en 100 procent in 2015.

Grondstoffen strategisch belangrijk

Grondstoffen worden door de schaarste strategisch belangrijk. Cradle-2-Cradle (C2C) biedt via oneindig kringloopssystemen een oplossing en voorkomt afval. C2C gaat vooral over *slim* produceren en bouwen.

Kernstad van metropool

Amsterdam wil zich verder ontwikkelen tot kernstad van de Metropoolregio Amsterdam. Daarnaast wil Amsterdam een duurzame Topstad zijn. Dat betekent dat de huidige fysieke condities voor de stad als stedelijk leefsysteem en het uitbouwen van bestaande kwaliteiten duurzaam zijn.

Urgentie klimaatprobleem: transitie cruciaal

De verwachting is dat de mondiale afspraken tijdens COP 15, dec 09 in Kopenhagen de klimaatambities van Amsterdam ondersteunen, en misschien zelfs leiden tot intensivering en versnelling van plannen of projecten. In 2025 wil de gemeente een CO₂reductie van 40 procent (ten opzichte van 1990) hebben gerealiseerd. Belangrijke rol voor het behalen van deze verlaging is weggelegd voor de energietransitie, de verschuiving van gebruik van traditionele energie naar energiebesparing, duurzame opwekking en efficiënte inzet van fossiele brandstoffen.

De decentralisatie van de Nederlandse energievoorziening krijgt steeds meer vorm, vooral door inzet van duurzame energie zoals warmteopslag en wind- en zonne-energie. Kleinere partijen (zoals windmolenverenigingen) richten zich op lokale en regionale opwekking. Deze ontwikkelingen vragen veel meer flexibiliteit in het netwerk; landelijk, maar ook in Amsterdam.

Meer samenwerking en kennisdeling

Nationaal en internationaal wordt de samenwerking geïntensiveerd en de beschikbare kennis gericht op duurzame ontwikkeling gedeeld. De gemeente Amsterdam participeert in diverse internationale

samenwerkingsverbanden; onder meer in *ICLEI*, het internationale samenwerkingsverband van lokale overheden op het gebied van duurzaamheid; in *Eurocities*, een netwerk van zo'n 130 grote Europese steden voor kennisuitwisseling over een duurzame samenleving waarin een goede leefkwaliteit voor burgers centraal staat; in het *Clinton Climate Initiative*; in *Connected Urban Development*. Door actieve lobby en deelname in internationale netwerken krijgt Amsterdam jaarlijks voldoende gelden voor het versterken van duurzame consumptie en productie in stad en regio. Amsterdam is ook gastheer van de internationale duurzaamheidscongressen zoals *Triple Bottom-line Investing* en *Global Reporting Initiative*. De stad staat in de top vijf van de ranglijst van de Europese *Green Capital Award*.

Ook nationaal bestaat een intensieve samenwerking en kennisuitwisseling in de ontwikkeling en toepassing van nieuwe duurzame concepten voor stedelijke ontwikkeling, met andere steden en regio's, in G4-verband en met andere grote milieudiensten.

Binnen de stad wordt samenwerking gestimuleerd. Bijvoorbeeld tijdens de Week van de Vooruitgang en de Autovrije zondag en in *Amsterdam Duurzaam* waar bedrijven, onderwijsinstellingen en de gemeente samenwerken aan evenementen en een bewustwordingscampagne om duurzame ontwikkelingen in Amsterdam zichtbaar te maken.

Amsterdam heeft een sterke kennisinfrastructuur, met toonaangevende onderzoeksinstituten, twee universiteiten en diverse HBO-opleidingen. De gemeente deelt steeds actiever haar eigen expertise. Zo overweegt de Universiteit van Amsterdam integratie van duurzaamheid in opleidingen. Mogelijk wordt ook bij ROC's en hogescholen duurzame ontwikkeling integraal onderdeel van het onderwijs. De gemeente kan de kennis en onderzoeksmogelijkheden van deze sector benutten voor verdere verduurzaming van de lokale en regionale economie.

Veranderende rol overheid

Bij de nieuwe overheid komen transparantie en brede samenwerking centraler te staan. Overheden handelen steeds vaker voorwaardenscheppend in plaats van voorwaardenstellend, en zowel lokaal als nationaal wordt meer samenwerking gezocht met burgers en ondernemers. De gemeente Amsterdam wil het bedrijfsleven ontzorgen, werkt aan vermindering van de bureaucratie, duidelijke regels en consequente handhaving. In de vooruitstrevende Amsterdamse milieuhandhaving heeft preventie de voorkeur en is repressie het sluitstuk. De eigen gemeentelijke jaarrekening en het *Duurzaamheidsverslag* krijgen meer en meer de functie van visitekaartje van de stad; naast een toetsende functie met internationale uitstraling hebben zij een aanjagend effect om de doelen te halen. Dat bevordert de leefbaarheid, de veiligheid en het vertrouwen in de overheid.

Kansen en uitdagingen

In Amsterdam zijn veel kansen voor duurzame ontwikkeling van de stad; voor de gemeente zelf en ook voor Amsterdammers, ondernemers en bezoekers. De tijd is rijp om de vele pilots die in Amsterdam al plaatsvinden te verheffen tot de dagelijkse praktijk. Amsterdam is al lang geen lichtgewicht meer op het gebied van duurzame ontwikkelingen. De stad heeft voldoende massa om bedrijven te stimuleren duurzaam te innoveren en te produceren. Duurzaamheid van niche naar *mainstream*.

Duurzame ontwikkeling komt niet vanzelf. Een goede kwaliteit van leven, voor de Amsterdammers van nu én voor de volgende generaties stelt de stad Amsterdam voor een aantal uitdagingen:

- de kwaliteit van leven
- duurzame economie en innovatie stimuleren
- energietransitie

Samenwerking en voorbeeldfunctie

Randvoorwaarde is dat Amsterdam inzet op integraal en transparant beleid. Beleid dat is gebaseerd op samenwerking: intensieve samenwerking met ondernemers, inwoners, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, en tegelijkertijd samenwerking tussen alle gemeentelijke diensten, bedrijven en stadsdelen. Van de overheid wordt leiderschap en lef gevraagd, want de rol van de gemeente is cruciaal voor de snelheid en de wijze waarop de kansen worden benut. Door een meer bewuste, intensieve en gestructureerde aanpak kan de gemeente ervoor zorgen dat duurzame ontwikkeling meer wordt dan een mooi woord: de rode draad in het beleid, *core business*, de basis voor samenwerking, en een internationaal visitekaartje voor Amsterdam.

1

Kwaliteit van leven als fundament

Duurzame ontwikkeling betekent: een goede kwaliteit van leven, een vitale stad, voor de Amsterdammers van nu én voor volgende generaties; een veilige stad met gezonde lucht, voldoende groen, een schone bodem en schoon water, die bereikbaar blijft, waar wonen betaalbaar is, en waar de geluidsoverlast binnen de perken blijft. Die kwaliteit van leven vormt het fundament van een duurzaam Amsterdam.

Een goede plek voor iedere Amsterdammer

94% van de inwoners van Amsterdam woont met plezier in de stad. Amsterdam wil meer klimaatneutrale woningen bouwen om te voorzien in de woningbehoefte in de Amsterdamse regio: Naoorlogse wijken worden verbeterd. Meer dan vroeger wordt gestreefd naar intensieve en gemengde milieus, waar wonen met werken en voorzieningen wordt gemengd. Gebouwen waar in Amsterdam wordt gewerkt, hebben een gezond klimaat. Grote groenprojecten in en om de stad dragen bij aan de leefbaarheid, de luchtkwaliteit en de aantrekkingskracht van de stad.

Mobiliteit op maat: kiezen voor een autoluwe stad binnen de ring

Ondanks meer kleiner en deels elektrisch vervoer, wordt in de regio nog altijd een groei verwacht van het vervuילend autobezit en -gebruik (binnen de ring A10 minder dan daarbuiten). Om de luchtkwaliteit te verbeteren zijn in het Actieplan Luchtkwaliteit al maatregelen opgenomen. Er wordt gezocht naar een goede plek voor de auto, bijvoorbeeld het autoluw maken van de stad om de leefbaarheid en de bereikbaarheid van de stad te waarborgen. Alternatieven zijn onder meer openbaar vervoer en fietsvoorzieningen, uitbreiden van P&R-plaatsen en het stimuleren van autodelen. Naast uitbreiding en verbetering van het OV-netwerk, zowel in de stad als in de regio, wordt gewerkt aan het vergroten van comfort en gebruiksgemak.

De *Personal Travel Assistant (PTA)*, een uniek individueel online navigatiesysteem geeft op basis van de dienstregeling en de GPS-posities van passagiers en OV-voertuigen reisadvies en antwoord op vragen over vertrektijden, uitstaplocaties, aansluitingen, reistijden en alternatieve reisplannen. De PTA geeft de passagier meer controle en zekerheid over het verloop van zijn reis, bevordert hierdoor de kwaliteit van de OV-dienstverlening en vergroot daardoor de concurrentiepositie van het openbaar vervoer ten opzichte van de auto.

Amsterdam werelds meest fietsvriendelijke stad

Amsterdam is al de fietsstad van de wereld; er fietsen dagelijks gemiddeld 350.000 mensen en de fiets is het meest gebruikte vervoermiddel. Een realistische, internationaal aansprekende ambitie is dat Amsterdam in 2014 erkend en

gewaardeerd wordt als de meest fietsvriendelijke metropool ter wereld te maken, door de fietsvoorzieningen te optimaliseren. Dit biedt ook mogelijkheden om de stad wereldwijd te promoten met haar unieke, duurzame fietsinfrastructuur.

De juiste mix van functies, met passende milieukwaliteit

Amsterdam is een compacte stad; elke vierkante meter heeft een bestemming. Ook de komende jaren gaat Amsterdam verdichten en intensiveren. Tussen 2010 en 2030 worden in de metropoolregio Amsterdam 150.000 woningen gebouwd, waarvan 60.000 in Almere, 50.000 tot 70.000 in Amsterdam en 20.000 in de Haarlemmermeer. Die compacte stad wordt in de toekomst dus weliswaar nog compacter, maar blijft leefbaar en bereikbaar. Met als uitgangspunt dat Amsterdam voldoet aan normen voor stoffen in water, bodem en lucht, en de blootstelling aan geluid, stank, straling en gevaarlijke stoffen. Die voorwaarden voegen een extra duurzame kwaliteit toe aan de stad, en - met een tijdige, integrale aanpak - ook aan de Amsterdamse ruimtelijke planprocessen.

Duurzaamheid speelt een belangrijke rol in de nieuw in te richten gebieden. Hierbij gaat het om een brede visie op onder meer energiebesparing, klimaatneutraal bouwen, luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. Duurzaamheid gaat daarbij hand in hand met kwaliteit: hoogwaardige materialen en voorzieningen dienen niet alleen het milieu op langere termijn maar zorgen ook voor een prettige leefomgeving nu.

Gezien de grote concurrentie van allerlei functies in de stad zijn creatieve oplossingen nodig; vooral voor het ruimtebeslag door duurzame energieproductie zoals warmte-koudeopslag en stadswarmte en stadskoeling. Die oplossing ligt boven het maaiveld door 'de lucht in te gaan' (windmolens en 'groene' en energiedaken (zonnepanelen/kleine windturbines), en onder het maaiveld door zo veel mogelijk bestaande leidingen- en rioolstelsels te benutten.

Een tuin in de stad is een schaars en kostbaar goed. Op een aantal locaties voldoet de bodem nog niet aan alle richtlijnen voor het gebruik als siertuin. Vooral in het oudere deel van de stad en op (voormalige) bedrijfslocaties zal op dat vlak nog een inhaalslag gemaakt worden. Amsterdam streeft naar een gebiedsgerichte, bij de gebruiksfunctie passende bodemkwaliteit.

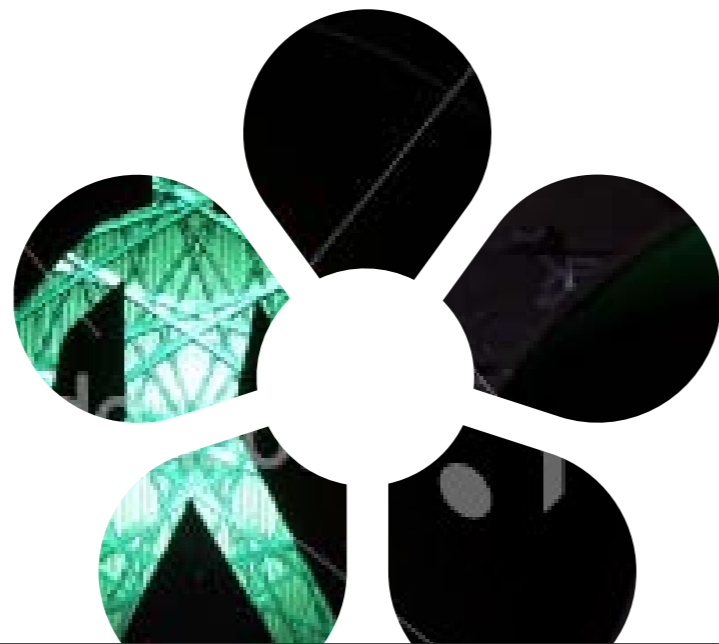
Nieuw landelijk gebiedsgericht beleid voor de kwaliteit van het grondwater en het gebruik daarvan voor koude- en warmteopslag, en beleid voor het gebruik van de ondergrond voor bouwen en infrastructuur (naar

verwachting medio 2012) biedt Amsterdam de mogelijkheid de beschikbare ruimte voor regenwaterafvoer en waterberging juridisch te verankeren. Waterbergingen – veelal in private handen – behouden op die manier ook op termijn hun functie.

Amsterdam kent een veelsoortigheid aan groen zowel in de stad als in de directe regio rond de stad. Parken, sportvelden, volkstuinen, plantsoenen en grote groengebieden op maximaal 15 minuten fietsafstand van de woongebieden. Groen is belangrijk voor de luchtkwaliteit, voor de klimaatbeheersing, maar vooral voor de recreatie van de stadsbewoners. De hoeveelheid en bruikbaarheid van het groen is voor mensen een belangrijke factor bij de keus van hun woongebied. Daarmee is groen ook economisch van belang.

Het groen behouden maakt de stad en regio aantrekkelijker. Voor natuur en milieu-educatie, voor informatie en voor sociale doelen, zoals gezondheid, participatie, educatie en wijk economie. Ondanks haar compactheid kent de stad veel stille gebieden in en om de stad. Het behouden van deze stille zones en zo mogelijk uitbreiden van deze oases van rust vergroot de kwaliteit van leven van de inwoners van de stad.

2

Duurzame economie en innovatie stimuleren

Verdere stimulering van de integrale duurzaamheidsbenadering in de stad zal een positief effect hebben op het imago van Amsterdam als duurzame vestigingslocatie en daarmee op de werkgelegenheid en de welvaart. Concentratie van kennis en creativiteit in de stad biedt kansen, bijvoorbeeld voor integraal ketenbeheer. Slim produceren en bouwen betekent aandacht schenken aan de gehele productie- en consumptieketen. Daarbij worden processen, technieken en producten van bedrijven in de keten optimaal op elkaar afgestemd, en zo nodig nieuw ontwikkeld.

Duurzame, innovatieve en creatieve bedrijvigheid als visitekaartje van de stad

Amsterdam is al internationaal bekend als duurzame stad. Zo hebben 44 procent van de Nederlandse ondernemingen uit de *Dow Jones World Sustainability Index* een hoofdkantoor in Amsterdam (ABN AMRO, Akzo Nobel, Fortis, Heineken, ING, Philips Electronics, Wolters Kluwer). Ook opent binnenkort een van de grondleggers van de *cradle-to cradle*-aanpak hier een nieuw kantoor, wat goed is voor het duurzame imago van de stad. Amsterdam is in 2009 de zesde Europese populaire vestigingslocatie voor bedrijven, na Londen, Parijs, Frankfurt, Barcelona en Brussel. Het predicaat 'duurzame stad' betekent een grotere aantrekkingskracht als vestigingsstad en daarmee stijgt de waarde van de Amsterdamse grond.

Amsterdam ligt op een knooppunt van de mondiale ICT-infrastructuur en herbergt daardoor een grote ICT sector. Verbetering van de energie-efficiëntie van datacentra draagt niet alleen positief bij aan de CO₂-reductie. Het heeft tegelijkertijd ook een positief effect op de bedrijfskosten van datacentra. Green-IT gaat verder dan alleen het efficiënter maken van de ICT-sector zelf, haar reikwijdte is breder. ICT maakt processen slimmer en speelt daarmee een belangrijke rol bij het veranderen van onze mobiliteitspatronen, de inpassing van duurzame energiebronnen in ons energiesysteem, en het efficiënter maken van onze woningen en kantoren.

Naast zeer grote ondernemingen zijn relatief kleine, jonge bedrijven in alle sectoren van de economie (vooral de productiesector, gevolgd door de bouw en andere sectoren) vaak koplopers op duurzaamheidsgebied. Zij kenmerken zich door gerichtheid op innovaties van hun producten, diensten en bedrijfsvoering. Ongeveer eenderde van de bedrijven in de metropoolregio Amsterdam zegt producten, diensten of de bedrijfsvoering bewust te verduurzamen. Naar schatting vertegenwoordigen deze bedrijven gezamenlijk ongeveer 25 procent

van het economische volume in de regio. Duurzaamheid is daarmee een belangrijke economische factor geworden, en betekent - mede vanwege de stijgende energieprijzen - een concurrentiemogelijkheid voor bedrijven; minder verbruik en daardoor lagere kosten. Deze focus bevordert innovaties en nieuwe producten, bijvoorbeeld op het gebied van elektrische voertuigtechniek.

Het bundelen van de innovatieve krachten in bedrijfsleven, kennisinstellingen, (creatieve) industrie en overheid in nieuwe samenwerkingsvormen versterkt het duurzame karakter van de stad. Die talentvolle en betrokken samenwerkingsvormen worden beeldbepalend voor Amsterdam.

Focus op het MKB

Energiebesparing is cruciaal voor het MKB om concurrerend te blijven. Het MKB, verantwoordelijk voor zo'n 25 procent van de Amsterdamse CO₂-uitstoot, werkt al samen met de gemeente aan vermindering van haar uitstoot. Daarbij draait het om het optimaliseren van de bedrijfsvoering. Het Amsterdamse MKB kan met meer integraal ketenbeheer nog innovatiever en flexibeler inspelen op nieuwe ontwikkelingen en markten, en een sleutelrol vervullen in de duurzame ontwikkeling en lokale economie.

Het MKB speelt in de visie van het kabinet op maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzame ontwikkeling een sleutelrol. Zij kunnen innovatief en flexibel inspelen op nieuwe ontwikkelingen en markten. MKB-bedrijven betrekken hun mensen veelal uit de directe omgeving en dat betekent dat ze nauw verbonden zijn met de lokale gemeenschap en de buurt waarin zij gevestigd zijn.

Het onlangs ingestelde EnergieLoket voor hotels, winkels, horeca, kantoren en bedrijfshallen helpt bedrijven te ontzorgen op energiegebied; door rendabele besparingsmaatregelen laagdrempelig toepasbaar te maken en te zorgen voor levering, installatie, montage en eventueel financiering. Verbreding van dit concept naar meer onderwerpen dan energie en structurele inbedding kan in combinatie met de bedrijfsscans duurzame besparingen (van nieuwe verlichting tot grootschalige nieuwbouw) te koppelen aan het meest geschikte investeringsmoment.

Duurzame gastvrijheid

Citymarketing wordt steeds belangrijker voor de economie van de stad. Amsterdam heeft goede mogelijkheden haar duurzame voorzieningen in de markt te zetten als zakelijke en toeristische trekpleister. Amsterdam RAI ontving als eerste beursvenue in Europa de bronzen status bij Green Globe, het internationale duurzaamheidskeurmerk voor de beursindustrie. Veel aandacht wordt besteed aan het verduurzamen van de hotelbranche zelf. Duurzaam toerisme

kan beter zichtbaar worden gemaakt, door promotie te richten op de trefwoorden milieuvriendelijk, innovatief, trendy, vooruitstrevend, kwalitatief. Bereikbaarheid van natuur binnen een stedelijke omgeving is ook een onderscheidende factor van gewicht in de internationale concurrentiestrijd.

Amsterdam is *launching customer* voor duurzame producten en diensten

Op het terrein van duurzaam inkopen is Amsterdam koploper in Nederland. Het slimmer benutten van de markt en het verduurzamen van aanbestedingstrajecten biedt de kans deze positie te versterken. Amsterdam is in de positie om het bedrijfsleven als *launching customer* uit te dagen vernieuwende duurzame producten en technologieën te ontwikkelen en de innovatiekracht zijn werk laten doen. Daarbij kan - naast een toets op de behaalde rendementen op financieel en milieugebied - ook worden getoetst op het sociale rendement.

3

Energietransitie

Energietransitie is in Amsterdam mogelijk door maatregelen die gedeeltelijk al worden uitgevoerd nog grootschaliger toe te passen: uitbreiding van de stadswarmte- en stadskoelingnetten, energiezuinige woningrenovatie, energieopwekking uit afval, toepassing van zonne-energie en windturbines. Naast kleinschalige projecten op woningniveau (zoals het project *Zon op je dak*) worden ook grootschalige projecten gerealiseerd, zoals windparken, de uitbreiding van het stadswarmtenet, de toename van warmte-koudeopslag en zonne-energieprojecten. Daarnaast zijn afspraken nodig, bijvoorbeeld in de vorm van convenanten met bedrijven, woningbouwcorporaties en maatschappelijke instellingen.

Goede voorbeeld: gemeente klimaatneutraal in 2015

Het Klimaatbureau werkt samen met gemeente, burgers en bedrijfsleven in Amsterdam aan de energietransitie via hAmsterdam heeft als doelstelling om in 2025 een CO₂ reductie van 40 procent te realiseren (ten opzichte van 1990). Daarom wil de gemeente (zelf verantwoordelijk voor zo'n vijf procent van de uitstoot) in 2015 een klimaatneutrale organisatie zijn die het CO₂-evenwicht in de atmosfeer niet aantast (door zo min mogelijk uitstoot van broeikasgassen en compensatie waar dat nog wel gebeurt).

Bespaar energie en bouw klimaatneutraal

De gemeente, burgers en het bedrijfsleven in Amsterdam treffen maatregelen voor energiebesparing en een duurzame energievoorziening. De maatregelen maken onderdeel uit van het Nieuws Amsterdams Klimaat. Voor Amsterdam is energiebesparing niet alleen cruciaal uit klimaat oogpunt, maar ook om het wonen betaalbaar te houden. Dat kan door op grote schaal klimaatneutraal woningen en utiliteitsbouw te realiseren en energie te besparen in de bestaande bouw (woningen, maar ook winkels, bedrijfspanden en scholen). Vanaf 2015 bouwt de gemeente klimaatneutraal.

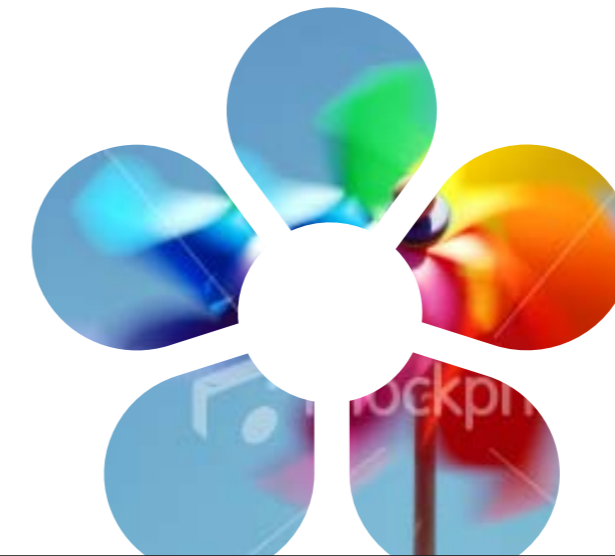
Schaalsprong duurzame energie

Amsterdam wil in Nederland koploper worden in de ontwikkeling van slimme energienetten, waarmee op bijvoorbeeld wijkniveau een gesloten energiebalans ontstaat. In zo'n klimaatneutrale woonwijk zijn energiegebruik en decentrale energieproductie in evenwicht door lokale energieopslag en -uitwisseling via het energienet. Lokaal en regionaal wil de stad de regie voeren over duurzame energieactiviteiten. En als investeerder wil de gemeente specifieke opties stimuleren, zoals wind- en zonne-energie.

Omdat duurzame energieproductie op korte termijn niet volledig binnen de stadsgrenzen kan plaatsvinden, zijn afspraken in regioverband nodig. Amsterdam wil in 2025 met lokaal geproduceerde duurzame energie in een derde van haar totale energiebehoefte voorzien. Technieken die nu al in opkomst zijn, zullen dan doorbreken, zoals elektrisch rijden, grootschalige toepassing van zonne-energie, microwarmtekrachtinstallaties en de verdere ontwikkeling van eenrichtingsnetten tot *smart grids*.

Amsterdam rijdt elektrisch

Hoe schoner en stiller, hoe beter, is het devies. Grootschalige introductie en stimulering van elektrisch vervoer zal een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven in Amsterdam. Het stimuleert ook innovatie en bedrijvigheid in bijvoorbeeld ontwikkeling, ontwerp, assemblage en oplaad- en accutechnologie.

De speerpunten in deze verkenning vloeien onder meer voort uit onderstaande gemeentelijke doelstellingen:

- de doelstellingen uit het *Milieubeleidsplan Amsterdam 2007-2010*, voor de thema's Lucht, Geluid, Klimaat, Duurzaam consumeren en produceren, Bodem, Groen en Water;
- de specifieke doelstellingen uit het *Klimaatprogramma (2008)*, het *Actieplan Luchtkwaliteit (2006)* en het *Actieplan Geluid (2008)*:
 - in 2025 40 procent minder CO₂ uitstoten dan in 1990 (en op langere termijn (2040) 70 tot 80 procent minder);
 - de gemeentelijke organisatie zelf uiterlijk 2015 klimaatneutraal laten functioneren en vanaf 2015 alleen nog klimaatneutraal bouwen;
 - in 2025 met lokaal geproduceerde duurzame energie in eenderde van de energiebehoefte voorzien;
 - in 2010 voldoen aan de wettelijke normen voor fijn stof, en uiterlijk in 2015 aan de normen voor stikstofdioxide;
- het omgevingslawaaï op de meest geluidsbelaste locaties in Amsterdam terugdringen en verstoring op (potentieel) rustige plekken verminderen.

Colofon

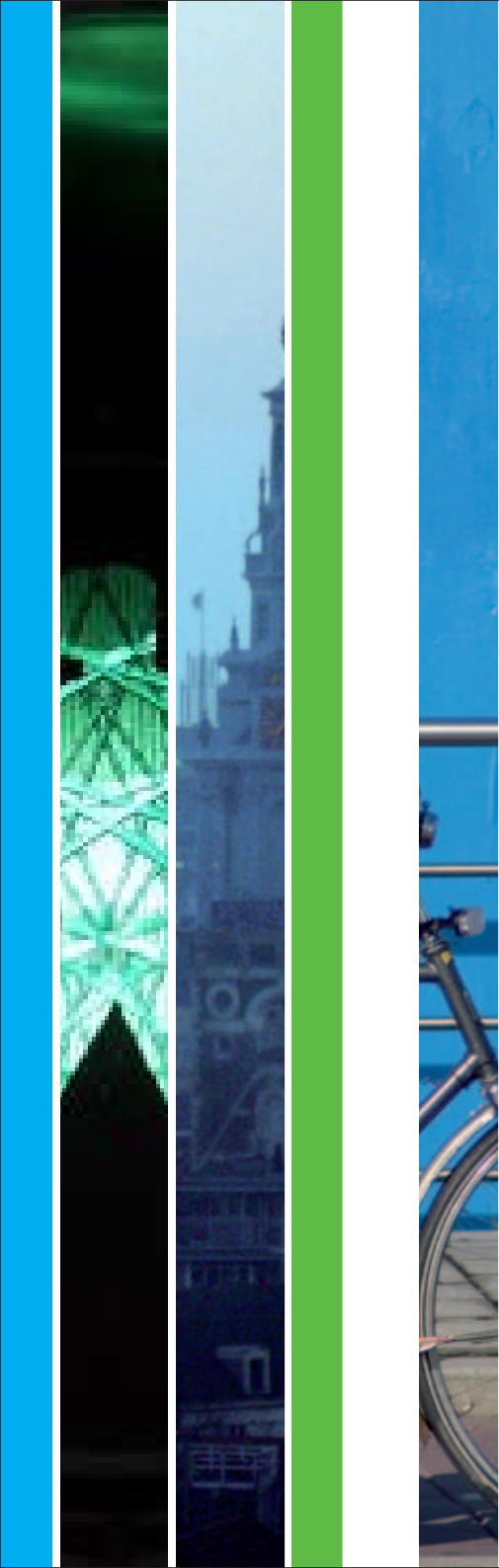
Weesperplein
Postbus 922
1000 AX Amsterdam

Dit is een uitgave van de Dienst Milieu en Bouwtoezicht
Redactie Taaldokter.nl; Team Communicatie DMB
Vormgeving dsgn.frm, Erika Schneider

Veel mensen hebben meegedacht aan het definiëren van deze kansen voor Amsterdam.

Augustus 2009

Amsterdam in 2020. Duurzame kansen, duurzame toekomst kunt u downloaden op www.dmb.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam
Dienst Milieu en Bouwtoezicht